Værdighedsreformen: Når den ene hånd ikke ved, hvad den anden laver

Af Ask Svejstrup, sekretariatsleder i SAND – De hjemløses landsorganisation

Kommentaren er også bragt i SocialMonitor d. 19/5

Regeringens udspil til en værdighedsreform annoncerer et skabe et paradigmeskifte i socialpolitikken. Med fokus på mere værdighed for de mest udsatte i samfundet, herunder hjemløse, misbrugere og psykisk syge, præsenteres reformen som en løsning på mange af de udfordringer, socialt udsatte står over for. Men bag de store ord gemmer sig væsentlige huller, som reformen ikke adresserer.

Hårdt ramt af afskaffelsen af § 34

Med vedtagelsen af kontanthjælpsreformen i december 2024 besluttede Folketinget, at kommunerne fra den 1. juli 2025 ikke længere kan yde særlig støtte gennem § 34 i aktivloven til kontanthjælpsmodtagere, der har høje huslejeudgifter eller stor forsørgerbyrde. Det betyder, at udsatte borgere i hele landet mister den støtte, der har gjort det muligt for dem at betale husleje.

I Kalundborg står 50 borgere til at miste særlig støtte på 1.500 kroner om måneden i gennemsnit, mens 140 borgere står til nedgang i den månedlige ydelse på over 1.000 kr. For mange kan dette være forskellen på at blive i deres bolig eller ende på gaden. (Sjællandske Nyheder, Kalundborg, 14. maj)
På landsplan modtager cirka 21.000 borgere særlig støtte, og mange af dem risikerer at blive boligløse. Boligen er netop den sikre base et bredt Folketing har sat deres lid til skal være omdrejningspunktet for den hjælp der i fremtiden skal

gives til hjemløse i stedet for en herbergsløsning. Nu rokkes der fundamentalt ved både den overbevisning og ved muligheden for at have en bolig for rigtig mange borgere, der i forvejen har svært ved at få råd til dagen af vejen – for det er netop derfor de får § 34 støtte. Er det den rette vej at gå, hvis målet er at tilbyde et værdigt liv til alle borgere?

> *Er det den rette vej at gå, hvis målet er at tilbyde et værdigt liv til alle borgere?*

Når eller hvis gruppen af borgere, der mister § 34 støtten eller får den kraftigt beskåret, ikke længere kan betale husleje, kan vi forvente at se en ny gruppe "fattigdomshjemløse". Mennesker, der ikke har de komplekse sociale problemer, hjemløsegruppen har i dag, men som ganske enkelt ikke længere har råd til at blive boende og heller ikke kan finde en billigere bolig. Kommunerne vil blive presset, da flere vil søge om økonomisk hjælp til husleje eller banke på herbergernes døre for at få en plads, selvom de ikke er målgruppen for tilbuddet. Jeg har ikke hørt om nogen kommuner, der har en beredskabsplan for dette scenarie og et bredt flertal i Folketinget (Regeringen, Konservative, Radikale og SF), som vedtog kontanthjælpereformen, vil tydeligvis ikke anerkende problemstillingen.

Begrænset mulighed for at få bolig i en anden kommune

Reformen nævner en forsøgsordning, hvor udsatte borgere kan få akut og midlertidig hjælp i en anden kommune end deres handlekommune. Men denne ordning omfatter ikke længerevarende ydelser som botilbud (§ 107 eller § 108). Dette betyder, at hjemløse fortsat er bundet af deres handlekommune, også selvom de opholder sig i en anden kommune, hvor hjælpen er bedre. Den giver heller ikke mulighed for at den kommune den hjemløse opholder sig i, kan anvise den hjemløse en bolig, give boligindskudslån og give flytte- og etableringshjælp. Der er hjemløse, der "flygter" til andre kommuner fordi de har

ekskærester, narkogæld eller vil væk fra misbrugsmiljøet i hjemkommunen. En ægte værdighedsreform burde sikre, at udsatte borgere kan få hjælp og boliger i den kommune, hvor de reelt opholder sig.

Et arbejdsmarked også for de svageste

Reformen omfatter også det sociale frikort. Ordningen skal styrkes og det er godt. Men denne ordning når kun få og der er rigtig mange, der har et socialt frikort, men ikke kan finde ansættelse. Den føromtalte kontanthjælpsreforms succes, afhænger af om kontanthjælpsmodtagere har mulighed for at få småjob, de kan supplere den lavere kontanthjælp med, men der er ingen garanti for at jobsene er der eller hvis de er der, kan besættes af kontanthjælpsmodtagere, for ville de så ikke allerede være i arbejde? Desuden vil regeringen afskaffe dusørarbejde på herberger og forsorgshjem – en ordning, som netop har givet mange hjemløse på herberger og forsorgshjem en mulighed for at udføre meningsfuldt arbejde i trygge rammer. Det sociale frikort kan ikke erstatte denne mulighed.

Summasummarum

Værdighedsreformen indeholder nogle rigtig gode initiativer, som at samle hjælpen i Gadens Huse og sikre mere værdige vilkår for stofbrugere. Men uden støtte til dem, der mister § 34, flere muligheder for at få småjobs og frijobs og bedre muligheder for at få hjælp i en anden kommune, vil reformen ikke blive den gamechanger, som regeringen lover.
Den vil for mange udsatte fremstå som endnu en gang store ord uden den nødvendige handling.

Men uden støtte til dem, der mister § 34, flere muligheder for at få småjobs og frijobs og bedre muligheder for at få hjælp i en anden kommune, vil reformen ikke blive den gamechanger, som regeringen lover.
Den vil for mange udsatte fremstå som endnu en gang store ord uden den nødvendige handling.